

ZÁRÓVIZSGA TÉMAKÖRÖK
Gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki BSc szak
Érvényes: 2017. november 01-től

1. Az élelmiszergazdaság társadalmi, nemzetgazdasági szerepe

- Az agrártermelés tágabb és szűkebb értelmezése (mezőgazdaság, élelmiszergazdaság, az agrobusiness), a mezőgazdaság funkciói és a mezőgazdasági termelés sajátosságai
- A mezőgazdaság és élelmiszeripar hozzájárulása a nemzetgazdaság teljesítményéhez (bruttó kibocsátás, bruttó hazai termék, bruttó hozzáadott érték, termelőfelhasználás, stb.)
- A lakosság élelmiszerekkel való ellátása, a kereslet-kínálat aktuális kérdései,
- A foglalkoztatáspolitikai és az agrártermelés,
- Az élelmiszergazdaság jelentősége és jellemzői a külkereskedelemben.

2. Az Európai Unió agrárpolitikájának főbb jellemzői

- Az integráció fogalmának értelmezése, az EU intézményeinek és a tagállamok kormányainak szerepe az agrárpolitika alakításában.
- A közös agrárpolitika (KAP) céljai, alapelvei, eszközei és finanszírozása a kezdeti időszaktól napjainkig (a reformok bemutatása)
- Az aktuális agrárpolitikai ciklus agrártámogatási rendszerének elemei (első és második pilléres), a gazdálkodásra vonatkozó kötelező előírások rendszere (környezet és természetvédelmi, valamint fenntarthatósági szempontok érvényesítése az agrártermelésben).

3. A vállalat fogalma, szerkezete és környezeti kapcsolatai, a mezőgazdasági vállalat sajátosságai

- A vállalat, mint gazdasági rendszer fogalma, a gazdasági rendszer főbb sajátosságai
- A vállalat és érintettjei, az egyes érintettek főbb jellemzése
- A vállalati jövedelem forrásai és felhasználása
- A vállalatok belső struktúrája, a termelési szerkezet és a termelési szervezet fogalma, mutatói
- A vállalat és környezetének kapcsolatai
- A mezőgazdasági vállalatok sajátosságai
- Vállalkozási formák a mezőgazdaságban (alapítás, vagyoni hozzájárulás, tagi felelősség, képviselő, ellenőrzés, részesedés), megválasztásuk szempontjai

4. Munkaerő- és bérgazdálkodás a mezőgazdasági vállalatokban

- A humán erőforrás szerepe a vállalati gazdálkodásban
- A mezőgazdasági munka sajátosságai
- A vállalati munkaerő-kapacitás és szükséglet felmérése (munkaerómérleg), az idényszerűség csökkentése
- A munkadíjazási rendszer kialakításának alapelvei, munkadíjazási formák
- A munka termelékenység, mutatói, tényezők
- A mezőgazdaság szerepe a vidéki munkanélküliség kezelésében
- A humán erőforrás-gazdálkodás funkciói (kiválasztás, fenntartás, fejlesztés, elbocsátás, munkaügyi kapcsolatok)

5. A termőföld, mint a mezőgazdaság alapvető termelési eszköze

- A termőföldellátottság értelmezése, a művelési ágak, a termőföld speciális termelőeszköz funkciója
- A területi termelékenység fogalma, tartalma
- A birtokstruktúra átalakulásának aktuális kérdései, a földtulajdon és a földhasználat,
- A termőföld gazdasági értékelésének célja, módszerei
- A földpiac szerepe, hazai jellemzői, a föld ára és bérleti díja
- A földvásárlás és a földbérlés vállalati megítélése

6. A befektetett tárgyi eszközök szerepe a vállalatok gazdálkodásában

- A tárgyi eszközök fogalma, csoportosítása, helye a vállalatok eszközállományában
- Az eszközhatékonyság és az eszközigenyesség jelentősége, mutatói
- Az értékcsökkenési leírás szerepe, elszámolása
- A kihasználás mértéke és hatása a költségek alakulására
- A beruházások csoportosítása, költségeik és finanszírozásuk
- Az időtényező szerepe, az időpreferencia elvei
- A beruházási alternatívák hatékonyságának statikus és dinamikus mutatói

7. A forgóeszközök, az anyag- és készletgazdálkodás

- A forgóeszközök fogalma, nyilvántartása, csoportosítása különböző szempontok (megjelenési forma, termelési folyamatban elfoglalt helyük, a lekötés időszakossága stb.) szerint
- A forgóeszközök megtérülésének folyamata, a megtérülést befolyásoló tényezők
- A forgóeszközök hatékonysága, a hatékonyság mutatószámai, a hatékonyságot befolyásoló tényezők, a nyílt és zárt ciklusú termelési folyamatok jellemzése és szerepe
- A készletek csoportosítása és nyilvántartása
- A saját termelésű és a vásárolt készletekkel való gazdálkodás
- A készletállomány tervezése, elemzése

8. A vállalatok finanszírozási rendszerének kialakítása, a befektetések és a folyamatos működés finanszírozása

- A pénzgazdálkodás fogalma, célja, területei
- A finanszírozás fogalma, elméleti összefüggései, az időbeliség elve értelmezése (az eszközök termelésben való lekötési ideje és a források lejáratára közötti összhang)
- A nettó forgótőke és az időbeliség elve érvényesítésének összefüggései, a nettó forgótőke és a forgótőke arányát kifejező mutató értelmezése
- finanszírozási stratégia fogalma, a finanszírozási stratégiák értelmezése és jellemzése
- A befektetések finanszírozása, és forrásaik
- A folyamatos működés finanszírozása és forrásaik
- A külső források (hitelszükséglet) és gazdasági terheik számszerűsítése
- A hiteltörlesztés típusai

9. A mezőgazdasági vállalatok költségvetési kapcsolatai

- A makro és a mikro szintű ökonómiai kategóriák (bruttó és nettó termelés, hozzáadott érték, vállalati bruttó és nettó jövedelem) tartalmi összefüggései
- A vállalati eredménykimutatás tartalma, mérlegösszefüggései
- Az ágazatok közvetlen és közvetett költségei, a költségfedezeti elv
- Az adók és az állami költségvetés kapcsolata
- Az egyéni és a társas vállalkozások jövedelmének adóztatása. A vállalatokat terhelő egyéb elvonások
- Speciális adóztatási megoldások a mezőgazdaságban

10. A termelési szerkezet és az üzemi méretek kialakítása

- A mezőgazdaság vállalati-üzemi szerkezetének jellemzői
- A vállalatok ágazatainak fogalma, csoportosítása, egymás közötti kapcsolataik
- A koncentráció és a specializáció, az optimális üzemi méretet meghatározó tényezők
- A vállalatok közötti kooperáció és integráció szerepe, fejlesztésének aktuális feladatai

11. A növénytermelési ágazatok ökonómiai-szervezési kérdései

- Nemzetgazdasági szerepük, a gabona-, az iparinövény-termelés és a kertészeti ágazatok ökonómiai megítélése
- A növénytermelés munkaerő- és eszközszükségletének, ráfordítás és hozamviszonyainak sajátosságai
- Az ágazatok megválasztásának és méretezésének szempontjai
- A trágyázás, a növényvédelem és az öntözés alapelvei
- A betakarítás és a termékfeldolgozás szervezése
- Az ültetvénykultúrák és az erdőgazdálkodás szervezésének sajátosságai

12. Az állattartási ágazatok ökonómiai-szervezési kérdései

- Nemzetgazdasági szerepük, a szarvasmarha-, a sertés-, a baromfi- és a juhtartás ökonómiai megítélése
- Az állattartás munkaerő- és eszközszükségletének sajátosságai
- Az ágazatok megválasztásának és méretezésének szempontjai
- Az állatállomány változásának és takarmányszükségletének tervezése
- A takarmányok csoportosítása és gazdasági értékelése

13. Műszaki fejlesztés és innováció a mezőgazdaságban, a gépesítés ökonómiai kérdései

- A műszaki fejlesztés és az innováció fogalma, céljaik, típusaik, területeik és eredményük
- A korszerűtlenség gazdasági kockázatai
- A gépesítés gazdasági jelentősége
- A gépek teljesítményének mérése, költségeik szerkezete és elszámolása
- A gépállomány nagyságának és összetételének meghatározása
- A szállítások racionalizálása

14. A tervezés a mezőgazdasági vállalatokban

- A vállalati tervek rendeltetése és típusai
- A tervezési módszerek csoportosítása, a matematikai módszerek alkalmazásának előnyei (lineáris programozás, hálótervezés stb.)
- A stratégiai tervezés folyamata, a vállalati célok, a stratégia és az operatív terv összefüggései
- A vállalat stratégiai pozíciójának elemzése (termék-életgörbe, portfólió-mátrix, SWOT analízis)
- A tervező munka megszervezése a vállalatokban

15. A stratégiai menedzsment eszközei

- A stratégiai menedzsment fogalma, alappillérei
- A vállalati szervezet kialakítása, az egyes szervezeti típusok jellemzése, a szervezet kialakításánál figyelembe vett elvek értelmezése
- Az egyes szervezeti típusok főbb jellemzése
- A szervezet működtetése, szervezetelméletek
- Az információs és az érdekeltségi rendszer szerepe a stratégia megvalósításában
- A vállalati kultúra értelmezése, elemei
- A vállalati méret és a szervezeti formák kapcsolata
- Az információs és az érdekeltségi rendszer szerepe a stratégia megvalósításában

16. A gazdasági döntések és a gazdasági kockázat

- A gazdasági döntések fogalma, jelentősége a vezetői munkában
- A döntési folyamat szakaszai
- A döntések típusainak jellemzése
- A gazdasági kockázat fogalma, objektív jellege, csoportosítása
- A kockázat kezelésének módszerei
- A döntésemélet alapjai, a döntési mátrix szerkezete
- A kockázatos és a bizonytalan döntések lehetséges kritériumai

17. A projekt és projekt management a vidékfejlesztésben

- Projekt és projekt ciklus fogalma, a ciklus szakaszai, az egyes szakaszok értelmezése (a szakaszok tartalma) a különböző szinteken
- A kapcsolódó alapelvek értelmezése, érvényesítésük
- Projektek generálása, az alkalmazható módszerek (SWOT, problémafa, célfa).
- A projekt menedzsment és a kapcsolódó fogalmak értelmezése
- A projekt strukturálása
- A logikai keretmátrix, mint a projekttervezés alapja
- A projektek megvalósítása, ellenőrzése és monitoringja, az alkalmazható módszerek

18. Területfejlesztés és területfejlesztési politika

- A területfejlesztés fogalma, céljai és eszközrendszere.
- A területi fejlettség megítélése, a területi fejlődést befolyásoló tényezők, tervezési régiók (EU NUTS rendszer bemutatása)
- A hazai területfejlesztési politika és a kapcsolódó intézményrendszer
- Tervezési szintek bemutatása (különös tekintettel a megye kompetenciájára)

19. Az Európai Unió vidékfejlesztési politikájának főbb elemei, érvényesülésük Magyarországon:

- A vidékfejlesztés, mint a KAP második pillére
- Kapcsolódó fogalmak (EMVA, LEADER, CLLD stb...)
- A multifunkcionális mezőgazdaság tartalma, a vidékfejlesztés komplex értelmezése a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági tevékenységek vonatkozásában.
- A vidékfejlesztés hazai helyzete, feladatai és intézményrendszere
- A vidékfejlesztés komplex értelmezése, a mezőgazdasági és nem mezőgazdasági tevékenységek vonatkozásában
- a szaktanácsadás szerepe a vidékfejlesztési feladatok megvalósításában.
- Aktuális vidékfejlesztési program prioritásai és főbb eszközei

20. A telephelyválasztási döntések a regionális gazdaságban

- A telephelyválasztást befolyásoló természeti adottságok
- A gazdasági és társadalmi infrastruktúra
- A közlekedési infrastruktúra és ennek hazai sajátosságai
- Diszperziós és agglomerációs hatások a telephelyválasztásban
- A regionális klaszterek jelentősége, hazai példái

21. A regionális versenyképesség és a regionális érdekviszonyok

- A versenyképesség és a regionális versenyképesség fogalma, értelmezése, a vállalkozások sikerességét befolyásoló üzleti környezet elemei
- Az EU regionális politikájának eszközei a versenyképesség javítására
- A regionális érdekviszonyok tartalma, a régió belüli ellentétek és érdekvédelem, régiós identitás
- A regionális különbségek kezelésének eszközei, intézményei, partnerség
- A határmentiség speciális sajátosságai, perifériák és kapurégiók, a határmenti együttműködés lehetőségei az EU-ban

Szakirányok témakörei**22.****A Az üzleti terv célja feladata, készítésének folyamata**

- Az üzleti terv célja, helye a tervezés rendszerében
- Az üzleti terv tartalmi elemei, értelmezésük
- Az üzleti terv készítésének folyamata
- Az üzleti terv pénzügyi tervrésze
- A pénzügyi terv tartalma (eredmény terv – költség és árbevétel tervezése -, pénzforgalmi terv, mérleg terv. cash flow terv), az egyes tervrészek közötti összefüggések értelmezése

B A területfejlesztés stratégiai kérdései, az alkalmazandó módszerek és jellemzésük

- A területi tervezés meghatározása
- A területi stratégia meghatározása
- A térségi programalkotás bemutatása,
- Tervezési stílusok
- A partnerség szerepe a térségi programozásban
- A csoport módszerek jellemzői, (kérdőíves megkérdezés, brain storming, CNB eljárás...)
- Makro modelleken alapuló módszerek

C A turizmus rendszere és irányítása, desztinációs jellemzők, desztináció menedzsment területei

- A turizmus rendszerének felépítése: környezeti tényezők, turizmus alanya és tárgya, a desztináció. A turisztikai kereslet és kínálat tényezői
- A turizmus hatása a környezetre
- Turizmuspolitika Magyarországon: turizmusfejlesztési stratégiák, a turizmus központi irányítása és a TDM szervezetek
- A desztináció fogalma, szintjei, a desztináció menedzsment fogalma és szintjei
- Főbb menedzsment területek a desztináció különböző szintjein (stratégiai menedzsment, HR, válságmenedzsment, benchmarking, tudásmenedzsment, pénzügyek, minőségbiztosítás, marketing)

23.

A A gazdasági elemzés célja, folyamata, alkalmazható módszerek, a pénzügyi helyzet elemzésének szerepe, a kapcsolódó mutatószámok

- A gazdasági elemzés fogalma és folyamata
- A főbb elemzési módszerek, rövid jellemzésük,
- A pénzügyi elemzés célja,
- A pénzügyi helyzet elemzésénél alkalmazott mutatószámok és mutatószám rendszerek/eladósodottság, likviditás, ROA, ROE, ROI, stb./

B A pályázatírás célja, szempontjai, gyakorlata, a pályázatok főbb tartalmi elemei

- A pályázatok csoportosítása,
- A pályázatírás lépései
- A formai és tartalmi elemek,
- A kapcsolódó fogalmak (elvek, részelemek)
- Egy konkrét vidékfejlesztési pályázat ismertetése az elméleti eszközökkel, módszerekkel

C Tervezési módszerek alkalmazása a desztináció marketingben és a desztináció marketing eszközei

- Marketingfolyamat a desztinációban (szakaszai: helyzetelemzés, marketingcélok meghatározása, stratégiaalkotás, programok kidolgozása, megvalósítás és ellenőrzés)
- STP folyamata (szegmentáció, célcsoportok kiválasztása, pozicionálás)
- A desztináció marketing-mix elemei (4P helyett inkább 2K)
- A termékpolitika jellemzői, termékfejlesztés, márkázás, arculatépítés és imázs
- Marketingkommunikáció jelentősége, kommunikációs stratégia és eszközök a desztináció marketingben

24.

A Vezetési stílusok és sajátosságaik, a vezetői tekintélyt befolyásoló tényezők

- Vezetési stílus fogalma,
- A hatalom gyakorlásának módjai: a személyiség szerepe, tanult magatartás formák
- Stílust befolyásoló tényezők: személyiség, dolgozók szakképzettsége, szituációk, szervezet, kapcsolatrendszer
- Döntéshozatali vezetési stílusok (LEWIN)
- Vezető tekintélyét befolyásoló tényezők (Vezető tekintélyének formái, tekintély jellemzői tekintély sajátosságai)

B A területi tervek kidolgozásának általános elvei és metodikai kérdései:

- A területfejlesztés - regionális politika – területi tervezés fogalma
- A területi fejlődést befolyásoló tényezők
- Az uniós támogatások forrásai, a források felhasználásának tapasztalatai
- A területi tervezés általános elvei
- A területi tervezés folyamata, lépései
- A monitoring fogalma, célja, elemei

C Koncepció-alkotás és a stratégiák szerepe, szintjei a turizmusban

- Turizmustervezés és fejlesztés jellemzői (stratégiai menedzsment: stratégiai tervezés, stratégiai akciók; koncepciók, fejlesztési program, projekt)
- Tervezés és fejlesztés a desztinációban (a turizmusfejlesztés összetevői, a tervezés és fejlesztés szakaszai: megvalósíthatósági tanulmány, fejlesztési célok meghatározása, értékelés és elemzés, turizmuspolitika, ajánlások, megvalósítás és menedzselés)
- Turisztikai desztináció stratégiák (NTS, regionális, megyei stratégiák, marketingstratégiák)

25.

A Támogatási és szabályozási rendszerek

- Az agrártámogatási rendszerben résztvevő intézmények bemutatása, a szabályozó és kifizető intézmények hatáskörei
- IIER rendszer bemutatása
- Támogatási formák (társfinanszírozás, nemzeti, EU)
- Ügyfélregisztráció és ügyfélkapcsolatok
- Az agrártámogatási rendszer tranzakciós költségeinek rövid jellemzése
- A közvetlen támogatások aktuális rendszere

B. Regionális elemzési módszerek

- A területi folyamatok elemzésének főbb dimenziói, a természeti-földrajzi-, a demográfiai-, az infrastrukturális-, az életszínvonal, a gazdasági indikátorok
- A regionális egyenlőtlenségek főbb mutatói, vizsgálati módszerei

C. A turisztikai vállalkozások és a nonprofit szervezetek szerepe, működésük jellemzői a turizmusban

- A turisztikai kisvállalkozások tevékenységei és jellemző vállalati formái (turisztikai szolgáltatások, turisztikai kkv-k jellemzői, mikrovállalkozások a turizmusban)
- A turisztikai kisvállalkozások versenyhelyzete és versenyképessége (várható trendek, fejlődést gátló tényezők)
- Minőségmenedzsment a turizmusban (minőség jelentősége és területei a turizmusban, csalódásmenedzsment, panaszmenedzsment, vendégpanaszok kezelése)
- A nonprofit szervezetek formái, rendszere, szerepük, feladatuk és működésük jellemzői a turizmusban